

Debatten om når krigen sluttet i Norge: Tror noen at gode nordmenn drev privat krigføring?

Undertegnede har i likhet med mange andre med interesse og etter evne fulgt diskusjonen mellom Truls Dahl og John Sand om Norge var i krig etter 10. juni 1940 eller ikke.

Av redaktør Terje Baalsrud

Med stor anstrengelse har det lykket meg å holde mig unnav debatten, men det siste innlegg av hr. Arne Stornes, får mig til å sprekke. Jeg skal ikke gå rett inn i diskusjonen mellom de to førstnevnte, men her bare repetere det som hr. Stornes kaller «de klare konklusjoner man blir sittende igjen med». For min del har jeg en eneste klar konklusjon på de tre punkter som hr. Stornes ramser opp, og det er at de utgjør det best tenkelige eksempelet på at det fortsatt finnes dem som regner ut at de er eldre enn far sin.

Hr. Stornes hevder dette (sitat):

1. Elverumsfullmakten fra 1940 er en myte. Det ble aldeles ikke gjort noe vedtak av Stortinget om noen spesialfullmakt.

2. Norge kapitulerte betingelsesløst den 10. juni 1940 og var ikke krigførende etter den tid.

3. ... som likevel deltok i krige, på den ene eller andre siden gjorde det som frivillige.

Møtet holdt

Ad. 1. Det er nok å si dette: Elverumsmøtet ble holdt. Forslag til vedtak ble fremsatt (av

Hambro). Forslaget ble vedtatt. Dette er like klart som når presidenten i Stortinget legger frem forslag om at representanten Olsen bevilges permisjon i 4 dager «og presidenten betrakter dette forslag som vedtatt». Det har vel aldri hendt at noen senere har betraktet Olsens permisjon som en myte. Elverumsfullmakten ble nedtegnet av redaktør Friid i NTB som fulgte regjeringen videre, den var grunnlaget for rekvirering av hele handelsflåten, den ble også (formelt og reelt, såvidt det er opplyst) grunnlaget for at Norges Banks verdier i Storbritannia ble godtatt som Norges Banks og den norske regjeringens eiendom og kunne disponeres av den.

Ad. 2. Styrkene i Nord-Norge (som da var Norge): kapitulerte. Det er klart. Men visse styrker fortsatte med norske myndigheter (regjeringen) til Storbritannia og skulle fortsette krigen der. Visstnok 12 norske krigsfartøyer kom til Storbritannia, deriblant jageren «Sleipner», Ubåten B1, den ex-tyske «Honningsvåg» (som norske mannskaper erobret i Honningsvåg.) «Heimdal» og den gamle jager «Draug» pluss «Fridtjof Nansen».

Mener noen at disse fartøyene førte «privatkrig», var sjørøvere?

Ruges status

Et annen moment som «vedrører» spørsmålet om krig eller ikke er general Ruges status. Han var krigsfange, han var såvisst ikke fredsange. Så lenge norske offiserer og mannskaper var krigsfanger (og de ble det igjen senere) må det ha vært krig. Våre flyvere og de norske som deltok i britiske eller andre styrker etter 10. juni var selvsagt også krigførende. Det ble også

sagt klart fra (skjønt det tok tid, akkurat som 9.-11. april) fra regjeringen at det var krig vi førte. Forvirring (eller eventuell uenighet) om forholdet hos norske personer i Norge om dette, kan ikke spille noen rolle, selv om forvirringen varer ved.

Var krig

Ad. 2 og 3. Tyskerne selv var fullstendig på det rene med at det var krig og at Norge var krigførende. Undertegnede har flere ganger gjort oppmerksom på det historisk og politisk interessante som utgjøres av den offisielle tyske avis i Norge «Deutsche Zeitung in Norwegen», som neppe savnet offisielle og autoritative instruksjoner om hva den skulle mene.

Avisen skrev på sin lederplass den 10. juni 1940 dette, som for sikkerhets skyld (og p.g.a. tid) siteres på originalsproget: «König Haakon hat das Land verlassen und sich so in die Reihe jener gekrönten Haupter gestellt, die in der Stunde der Not ihr Volk im Stich liessen ohne Rücksicht darauf ob sie ihm damit einen schweren Leidensweg aufbürdeten. Aufruf und Proklamation Haakons und des schon seit längerer Zeit sich in London im sicheren Schutz wohnenden Aussenministers Koth, fordern zum weiteren Widerstand auf und teilen mit dass die bisher in Nord-Norwegen kämpfenden Truppenteile des Landes an anderen Fronten gegen Deutschland eingesetzt werden» (Uth-Her).

Undertegnede har flere ganger sitert dette, som imidlertid som regel blir glemt. Jeg sendte sitatet også til tidl. stortingsmann Löberg i forbindelse med en rettssak han hadde, men vet ikke om det ble benyttet.

Forvirring

Men enten man nå regner ut at vi alle er eldre enn våre fedre, eller man finner ut løsningen på hva som er kvadratroten av minus 1, så må det med den greie beskjed til alle tyskere (bl.a. alle soldater) fra «Deutsche Zeitung in Norwegen» likevel være fullstendig klart at Norge var i krig med Tyskland og Tyskland i krig med Norge.

Det er forståelig at det ofte var en smertefull forvirring om spørsmålet den 10. juni og de nærmeste dager. Men når Hitler-Tyskland senere lot avholde krigsrett på krigsrett mot nordmenn, og under henvisning til krigsrettsdommer skjøt nordmenn gjennom 5 års krig, så er det komplett uforståelig hvorfor noen i Norge fortsatt bruker kuleramme for å finne ut at i krig, nei det var vi aldeles ikke.